

זה בורר פרק שלישי סנהדרין

כ"א.

עין משפט נר מצוה

ס"ה א מיי פ"ג מהל'
סנהדרין הלכה ו סמג
לאון ר"מ טו"ש ח"מ ס"ו
ספיק פ':
ס"ו ב מיי ש"ס הל' טו"ש
שם ספיק ח':
ס"ז א מיי פ"ו מהלסת'
עדות הלכה ב סמג
לאון ר"מ טו"ש ח"מ סימן
כח ספיק ח':
ס"ח ד מיי פ"ו מהל טוען
ונטען הל' א ופ"ו
מהל' עדות ה'לד' טו"ש
סימן פ"א ספיק ח':
ס"ח ב מיי פ"ו מהל'
עדות הלכה ב סמג
לאון ר"מ טו"ש ח"מ ס"י
כח ספיק ט':
ע"ו מיי פ"ח מהלסת'
עדות הל' ב סמג
עשין ל"ח טו"ש ח"מ סימן
י"ח ספיק א':
ע"א ז ח מיי פ"ב מהל'
סנהדרין הלכה ז ט
סמג שם טו"ש ח"מ ס"י
י"ט ספיק א':
ע"ב ט"ו ב מיי פ"ו מהל'
עדות הל' ב סמג לאון
ר"מ טו"ש ח"מ ס"י כח
ספיק פ':
ע"ג ל מיי ש"ס הלכה א
והל' ד טו"ש שם
ס"י פ"א ס"ו:
ע"ד מ מיי פ"ו מהלסת'
טוען ונטען הל' ו
סמג עשין א"ה טו"ש שם
ס"א:
ע"ה ג מיי ש"ס הלכה ז
טו"ש שם ספיק י"א:
ע"ו ח מיי ש"ס הלכה ח
טו"ש שם ספיק ג':
ע"ז ע מיי פ"ו מהלסת'
סנהדרין הלכה ח:
ע"ח ז מיי פ"ח ש"ס הלכה
ה':

קרוצים ונרחקו הוו. שמתה אחותם אשת מר עוקבא: כקבא דקירא אידנאי כנו. כקב של שעה נדקמתי כנס בתמיה. כלומר איני דבוק בכס כלל אלא חסון לא לימיתון דינא: מיום ראשון ואילן. בטלה שושבנות וכשר להעיד: והוא לא אויב לו ועידונו. דהאי והוא אעד קאי דמעיד שהוא חייב גלות והעד לא אויב לו לרצוא דאי כרוזא הא כתיב (דברים ז) והוא לא שונא לו וקריא אחריתי טובא: ולא מנקה רעסו ידיו. דסמין ליה וספטו העדה וקאמר ר' יהודה דהאי לא מנקה רעמו אשופטיס קאי. ולשון זה מנאמי בצרייתא דספירי ולא צפירי שלנו והוא לא אויב לו העד ולא מנקה רעמו השופט: חד לדין. דלדין מודו כנו דשונא לא ידון ללא מלי חזי ליה זכותא: ואידך. לפסול דין אחד שני דינין ששונאין זה את זה: **מתני'** מאימין עניהם. מפרש בגמרא: הוא אומר לי הלוה אומר לי: לא אומר כלום. דעבד איניס דאמר פלוני נוסה בי כדי שלא יחזיקוהו עשיר: הודה לו. שהיו עניהם בפניו והדות נתכוון להיות לו עדים כדכר: **שנים אומרים ואי אחד אומר חייב וכא'**. דכתיב (שמות כג) אחרי רבים להטות: אפילו שנים מחייבין או מוכיח והפליגי אומר איני יודע ויסיפו הדיינין. ואע"ג דאי הוה פליג עלייהו הוה בטל צמיעוטא כי אמר איני יודע ויהי כמי שלא יעד דין ונמנאל דהין בשנים ואן מלתא צעינן: מכניסין אותן. לבעלי דינין. ובגמרא [ג]. פריך הא לא אפקינהו: **גמ'** היכי אי"ל. לעדים כשמאיימין עליהם: נשיאים ורוח וגשם וגו'. כשביל מתהלל צממת שקר דהיינו מעדי שקר גשמים נעלרים ואפילו כשהשמים מתקשרים צענים ורוח כהלוד גשמים אין הגשם בא: אומר רבא. מלי איכפת להו אם לא ירדו גשמים אמרי כלכל מסל הדיוט שז שני הוה כפנא ואכפנא אומנאל לא חליף על פתח מי שידע אומנות ובעל מלאכה לא על עבר הרעב: **מפך וחרב וגו'** איש עונה וגו'. בעון עדות שקר דבר דאי וימיראלו שלא ימומו: **אאוגרייטו** זילי. השוכרים אותם מצוים אותם וקלים הם צעיניו: והושיבו שנים אנשים בני זעילע. בני נבות הירעאלי כתיב שיעזי המלך היו יועלים לשוכרם והיו קורין אותם בני זעילע: **פנינו**. משמע שעשאונו עדים (א). **פטור**. ואע"פ שזמנעו עדים אמתול שהודה לו הואיל ולא אמר אתם עדי: **משטה** אני כך. שחק הייתי כך כשביל שהיית שאלני מה שלא היה: **הכמין**. הכניא כמו וחרב לו (דברים יט) ויכמון ליה: ואין טוענין למסית. המסית חזרו לעבדות כוכבים אין טוענין אותו כ"ד כשבילו טענת זכות אלא אם כן טוענה הוה: **ואם לא טען**. משטה הייתי כך כשהודיתי אלא אומר לא אתן לך הנה עדים שהלית לי אין טוענין כשבילו אלא אומרין לו אחרי שהודית לך שלם: **ובדיני נפשות**. אם יש טענת זכות והוא אינו יודע לטעון טוענין לו: **לפי שלא טען**. הנחש לא טען הקב"ה כשבילו: ולא טענו כו. הקב"ה לא הוהירס על הנגיעה ומתוך תוספת גירשו שדחף הנחש את חוה על האילן עד שנגעה בו אמר לה ראי שאין מיתה על הנגיעה אף על האילנה לא תמותי: **אמסית**. דל אל"ף מהכא קרי ציה (ט) מתים היו שמי מאות אמה. כל אומיות שצמורה הצרפת כתיבתם כמו ועשית ואמרת כלנו כחובה כה"ל וכן אתה חסר כמו אותה (ט) מלא: **עשתי עשרה**. דל עיי"ן מהכא הוה לכו שמים עשרה: ל

קרובים ונרחקו הוו אתו לקמיה לדינא אמר להו פסילנא לכו לדינא אמרו ליה מאי דעתך כ' יהודה אן (ב) מיימיתין איגרתא ממערבא דאין הלכה כרבי יהודה אמר להו אטו בקבא דקירא אידבקנא ככו דלא קאמינא פסילנא לכו לדינא אלא משום דלא צייתיתו דינא: אוהב זה שושבינו וכו'. וכמה אמר ר' אבא אמר רבי ירמיה אמר רב כל שבעת ימי המשטה ורבנן משמיה דרבא אמרי אפילו מיום ראשון ואילך: השונא כל שלא דבר בו: ת"ר והוא לא אויב לו יעידנו ולא מבקש רעתו ודיננו אישכחן שונא אוהב מנלן קרי ביה הכי והוא לא אויב לו ולא אוהב לו יעידנו ולא מבקש רעתו ולא טובתו ודיננו מידי אוהב כתיב אלא סברא הוא אויב מאי טעמא משום דמרחקא דעתיה אוהב נמי מקרבא דעתיה ורבנן האי לא אויב לו ולא מבקש רעתו מאי דרשי ביה חד "לדין אידך כדתניא אמר רבי יוסי ברבי יהודה והוא לא אויב לו ולא מבקש רעתו ומכאן לשני תלמידי חכמים ששונאין זה את זה שאין יושבין בדין כאחד: **מתני'** כיצד בודקים את העדים היו מכניסין אותן לאחד ומאיימין עליהן ומוציאין (א) את כל האדם לחוץ ומשירין את הגדול שבהן ואומרים לו אמור היאך אתה יודע שזה חייב לזה (א) אם אמר הוא אמר לי שאני חייב לו איש פלוני אמר לי שהוא חייב לו לא אמר כלום יעד שיאמר בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים וזו היא חרף כחכמים את השני ובודקין אותו אם נמצאו כבדיהן מכוונין נושאין ונותנין בדבר (ב) שנים (אומרים זכאי ואחד אומר זכאי זכאי שנים אומרים חייב ואחד אומר זכאי חייב אחד אומר חייב ואחד אומר זכאי (א) אפילו שנים מוכיחין או שנים מחייבין ואחד אומר איני יודע ויסיפו הדיינין (ג) אמרו את הדבר היו מכניסין אותן והגדול שבדיינין אומר איש פלוני אתה זכאי איש פלוני אתה חייב (ד) ומניין (ה) לכשיצא לא יאמר אני מוכה וחבירי מחייבום אבל מה אעשה שחבירי רבו עלי על זה נאמר (ו) (לא תלך רכיל בעמך ואומר) (א) והולך רכיל מגלה סוד: **גמ'** היכי אמרו ליהו אמר רב יהודה (ב) הכי אמרינן להו גשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר אמר (ג) ליה) רבא יכלי למימר שב שני הוה כפנא ואכבא אומנא לא חליף אלא אמר רבא אמרינן להו (ד) מפין (ה) וחרב וחין שגון איש עונה ברעהו עד שקר אמר (ו) ליה) רבא יכלי למימר שב שני (ז) הוה מותנא ואיניש בלא שניה לא שכיב אלא אמר רבא אישי אמר לי נתן בר מר זוטרא אמרינן להו סהדי שקרי אאוגרייהו זילי דכתיב (ו) והושיבו שנים אנשים בני זעילע נגדו ויעידוהו לאמר ברכת אלהים ומלך: אם אמר הוא אמר לי כו' עד שיאמרו בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים וזו: מסייע ליה לרב יהודה דאמר רב יהודה אמר רב צריך שיאמר אתם עדיי איתמר נמי א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן (ח) (מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנהו לי אמר משטה אני כך פטור) תניא נמי הכי מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנהו לי אמר לו משטה אני כך פטור ולא עוד אלא אפילו הכמין לו עדים אחורי גדר ואמר לו מנה לי בידך אמר לו הן רצונך שתודה בפני פלוני ופלוני אמר לו מתירא אני שמא תכפיני לדין למחר אמר לו תנידו לי אמר לו משטה אני כך פטור ואין טוענין למסית מסית מאן דכר שמיה חסורי מיחסרא והכי קתני (ט) אם לא טען אין טוענין לו (י) ובדיני נפשות אע"ג דלא טען טוענין לו (יא) ואין טוענין למסית מאי שנא מסית אמר ר' חמא בר חנינא מפירקיה דרבי חייא בר אבא שמייע לי שאני מסית (יב) דרחמנא אמר (יג) לא תחמול ולא תכסה עליו אמר רבי שמואל בר נחמן אמר רבי יונתן מניין שאין טוענין למסית מנחש הקדמוני דא"ר שמלאי הרבה טענות היה לו לנחש למטען ולא טען ומפני מה לא טען לו הקב"ה לפי שלא טען הוא מאי הוה ליה למימר דברי (יג) הרב ודברי תלמיד דברי מי שומעין דברי הרב שומעין אמר חזקיה מניין שכל המוסר גורע שנאמר (יג) אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו רב משרשיא אמר מהכא (יד) אמתיים וחצי ארכו רב אישי אמר עשיתי עשרה ירעות אמר אביי לא שנו אלא דאמר משטה אני כך אבל אמר לא

ס"ה א מיי פ"ג מהל'
סנהדרין הלכה ו סמג
לאון ר"מ טו"ש ח"מ ס"ו
ספיק פ':
ס"ו ב מיי ש"ס הל' טו"ש
שם ספיק ח':
ס"ז א מיי פ"ו מהלסת'
עדות הלכה ב סמג
לאון ר"מ טו"ש ח"מ סימן
כח ספיק ח':
ס"ח ד מיי פ"ו מהל טוען
ונטען הל' א ופ"ו
מהל' עדות ה'לד' טו"ש
סימן פ"א ספיק ח':
ס"ח ב מיי פ"ו מהל'
עדות הלכה ב סמג
לאון ר"מ טו"ש ח"מ ס"י
כח ספיק ט':
ע"ו מיי פ"ח מהלסת'
עדות הל' ב סמג
עשין ל"ח טו"ש ח"מ סימן
י"ח ספיק א':
ע"א ז ח מיי פ"ב מהל'
סנהדרין הלכה ז ט
סמג שם טו"ש ח"מ ס"י
י"ט ספיק א':
ע"ב ט"ו ב מיי פ"ו מהל'
עדות הל' ב סמג לאון
ר"מ טו"ש ח"מ ס"י כח
ספיק פ':
ע"ג ל מיי ש"ס הלכה א
והל' ד טו"ש שם
ס"י פ"א ס"ו:
ע"ד מ מיי פ"ו מהלסת'
טוען ונטען הל' ו
סמג עשין א"ה טו"ש שם
ס"א:
ע"ה ג מיי ש"ס הלכה ז
טו"ש שם ספיק י"א:
ע"ו ח מיי ש"ס הלכה ח
טו"ש שם ספיק ג':
ע"ז ע מיי פ"ו מהלסת'
סנהדרין הלכה ח:
ע"ח ז מיי פ"ח ש"ס הלכה
ה':

ס"ה א מיי פ"ג מהל'
סנהדרין הלכה ו סמג
לאון ר"מ טו"ש ח"מ ס"ו
ספיק פ':
ס"ו ב מיי ש"ס הל' טו"ש
שם ספיק ח':
ס"ז א מיי פ"ו מהלסת'
עדות הלכה ב סמג
לאון ר"מ טו"ש ח"מ סימן
כח ספיק ח':
ס"ח ד מיי פ"ו מהל טוען
ונטען הל' א ופ"ו
מהל' עדות ה'לד' טו"ש
סימן פ"א ספיק ח':
ס"ח ב מיי פ"ו מהל'
עדות הלכה ב סמג
לאון ר"מ טו"ש ח"מ ס"י
כח ספיק ט':
ע"ו מיי פ"ח מהלסת'
עדות הל' ב סמג
עשין ל"ח טו"ש ח"מ סימן
י"ח ספיק א':
ע"א ז ח מיי פ"ב מהל'
סנהדרין הלכה ז ט
סמג שם טו"ש ח"מ ס"י
י"ט ספיק א':
ע"ב ט"ו ב מיי פ"ו מהל'
עדות הל' ב סמג לאון
ר"מ טו"ש ח"מ ס"י כח
ספיק פ':
ע"ג ל מיי ש"ס הלכה א
והל' ד טו"ש שם
ס"י פ"א ס"ו:
ע"ד מ מיי פ"ו מהלסת'
טוען ונטען הל' ו
סמג עשין א"ה טו"ש שם
ס"א:
ע"ה ג מיי ש"ס הלכה ז
טו"ש שם ספיק י"א:
ע"ו ח מיי ש"ס הלכה ח
טו"ש שם ספיק ג':
ע"ז ע מיי פ"ו מהלסת'
סנהדרין הלכה ח:
ע"ח ז מיי פ"ח ש"ס הלכה
ה':

תורה אור השלם

1. או בכל אן אשר ימות בה בלא ראות הפל עליו וימות ודוא לא אויב לו ולא מבקש רעתו:
2. לא תלך רכיל בעמך לא תצמד על דם רעך אני י? ויראת יו טו
3. והולך רכיל מגלה סוד ויאמר רוח כפסה דבר: משלי יא ג
4. נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר: משלי כו ד
5. מפין וחרב וחין שגון איש ענה ברעהו עד שקר: משלי כח כ
6. והושיבו שנים אנשים בני זעילע נגדו ויעידוהו לאמר ברכת אלהים ומלך וירשיאו וסקלדו ויחמלם א בא י
7. לא תאבה לו ולא תשמע אילו ולא תחוס עיני עליו ולא תחמול ולא תכסה עליו:
8. ומפיר הקיץ אשר בחור הין אומר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פי תמונת: בראשית ג ג
9. ועשו ארוח עצי שטים אמתים וחצי ארבו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קמתו: שמות כ"י
10. ועשית יריעת עזים לאהל על המשכן עשיתי עשרה יריעת תעשה אהבם: שמות כו כ

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה בפניו וכו' עדים כמלא תניי שמענו שהודה לו הסי':

הגהות הגר"א

[א] בבתנ' ואומר הולך רכיל מגלה סוד ח"מ: